

Det Kongelige Miljøverndepartement
v/avd dir Harald S. Ruberg
Pb 8013 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.:
PFINNE
S09/3096

Arkivnr:
C20 &13
L30446/09

Dato:
25.08.2009

Ved henvendelse vennligst oppgi referanse S09/3096.

FORSLAG TIL ENDRINGER I FRILUFTSLOVEN - HØRING

1. Innledning

Vi viser til høringsbrev av 15. mai 2009, samt vårt brev av 9. juni og departementets svarbrev av 25. juni. Asker kommunes uttalelser til de foreslåtte endringene i friluftsløven følger nedenfor og har tilsvarende rekkefølge som i høringsnotatet.

2. Ferdsel i skogplantefelt

Som angitt av departementet, beror allemannsretten på en avveining mellom hensynet til allmennhetens rett til ferdsel, opphold og aktivitet i naturen og hensynet til grunneierens disposisjonsrett over egen grunn. Ved denne avveiningen må det særlig tas hensyn til at skogplanting er en del av grunneieres *næringsvirksomhet* og grunneiers interesser må da i tilstrekkelig grad ivaretas.

Departementets forslag er i realiteten basert på to forutsetninger, hhv at nye treplanter tar *liten skade* av varsom ferdsel og at allmenheten faktisk vil utøve slik *varsom ferdsel*.

Hvorvidt disse forutsetningene kan forventes å være oppfylt, er det ut i fra høringsnotatet vanskelig å noen begrunnet oppfatning om.

På denne bakgrunn er Asker kommune usikker på om lovforslaget beror på en hensiktsmessig avveining mellom grunneieres rett til næringsdrift på egen eiendom og allmennhetens rett til ferdsel og bærhøsting.

Dersom lovforslaget vedtas, bør det under enhver omstendighet legges opp til at det etter en viss tid skjer en evaluering av om de to nevnte forutsetninger holder mål. Videre forutsetter vi at det ikke vil være adgang til å arrangere f eks orienteringsløp over skogplantefelt.

3. Ferdsel med sykkel eller til hest over vegstrekninger som ligger i innmark

I friluftsloven § 1 a er det angitt hva som regnes som innmark, nemlig ”*gårds plass, hustomt, dyrket mark, engslått, kulturbeite og skogsplantefelt, samt liknende område hvor almennhetens ferdsel vil være til utilbørlig fortrensel for eier eller bruker.*”

Lovforslagets punkt 3 andre ledd innebærer at det fremdeles ikke skal være ferdselsrett gjennom ”*gårds plass eller over hustomt eller på annen særlig måte være til utilbørlig fortrensel eller ulempe for eier eller bruker*”.

Som det fremgår av avsnitt 1 og 2 ovenfor, er gjeldende formulering av hva som er innmark i § 1 a tilnærmet *identisk* med lovforslagets angivelse av hvilket areal det fremdeles ikke skal være ferdselsrett over etter ny § 3 andre ledd. Det er derfor vanskelig å se hvilke typer innmark ferdsel nå skal bli tillatt over.

På denne bakgrunn kan det synes som om lovforslaget ikke vil ha et reelt anvendelsesområde. Uansett kan det synes lite hensiktsmessig om friluftsloven kompliseres ytterligere uten at endringene har særlige praktiske konsekvenser.

Dersom lovforslaget faktisk vedtas, mener vi det er unødvendig at kommunens vedtak om å nekte ferdsel må stadfestes av fylkesmannen. Videre mener vi at lovforslaget også uttrykkelig bør angi at det omfatter ferdsel til fots og ikke bare ferdsel til sykkel/hest.

4. Allmennhetens høstingsrett

Som departementet angir må høstingsretten anses å følge av sedvanerett. Vi er enig i at det kan være hensiktsmessig at denne høstingsretten lovfestes. For at loven i størst mulig grad skal være uttømmende, og ikke være egnet til misforståelser for en alminnelig borger som leser loven, bør også særreglene om multeplukking tas inn eller henvises til i loven. Det kan også vurderes å innta en henvisning til øvrige unntak fra høstingsretten ved f eks å angi hvilke planter som er fredet, jf også punkt 7 nedenfor.

5. Telting

Vi er enig i at 150 meters-regelen kan fremstå som vilkårlig, og at det derfor kan være hensiktsmessig at den erstattes med en regel som i større grad er basert på skjønn.

I høringsnotatet er det angitt at behovet for overnatting nærmere enn 150 meter fra hus/hytte særlig er aktuelt i strandsonen.

I strandsonen er imidlertid båt den mest vanlige og praktiske overnattingsmåte for allmennheten. Det kan derfor være misvisende at kun telt angis i lovteksten. Lovforslaget bør derfor utvides til også å angi båt, samt campingvogn og bobil som andre praktiske overnattingsmidler, f eks ved at bestemmelsen lyder:

”Båt, telt, campingvogn, bobil eller lignende innretning for midlertidig overnatting må ikke plasseres så nær hus eller hytte uten at det forstyrrer beboernes fred”.

Lovforslaget legger (som i gjeldende lov) tilsynelatende opp til at det avgjørende er om hus/hytte faktisk er *bebodd*. Særlig i forhold til hytter er ikke dette vilkåret tilstrekkelig bl a fordi bruk av hytter gjerne skjer uregelmessig og fordi det ofte kan være vanskelig å angi grensen for hva som er innmark rundt hytter, jf begrepet hustomt i § 1 a.. Også i situasjoner hvor eier faktisk ikke bruker hus/hytte på det aktuelle tidspunktet, bør det være en grense for hvor nærme hus/hytte allmennheten kan overnatte i utmark på privat eiendom. Selv om eier ikke er tilstede på hytta, vil det kunne være en ulempe om telting skjer nærme hytta bl a fordi telting ofte innebærer at allmenheten har behov for å benytte naturen som avtrede.

I lovforslaget er det i § 9 siste avsnitt angitt at telting med mer skjer på eget ansvar i forhold til skade fra dyr. Dette fremstår som en unødvendig og lite praktisk detaljregulering, som uansett følger av bakgrunnsretten. En mer praktisk problemstilling, som i stedet for bør vurderes lovfestet, er at de som overnatter er forpliktet til ikke å etterlate seg søppel eller andre sår i naturen.

Et forhold som ikke omtales i høringsutkastet (og hvor frilufslovens angivelse av utmark/innmark er lite anvendelig) er overnatting på kommunale områder som f eks parkeringsplasser og badestrender. Særlig i sommerhalvåret er slike områder attraktive overnattingssteder bl a fordi det ofte finnes gode sanitære fasiliteter. For kommunen som eier av slike områder er det viktig at det kan fastsettes forbud mot overnatting på slike steder.

Offentlige parkeringsplasser og badestrender er ikke å anse som innmark. Slike kommunale forbud kan derfor muligens være vanskelig å forene med allmennhetens rett til overnatting etter frilufsloven. En mulighet er at kommunale forbud gis i form av atferdsregler med hjemmel i frilufsloven § 15. Denne bestemmelse er imidlertid ikke nødvendigvis anvendelig da kun gjelder for ”*regulering av ferdselen på område hvor utfarten er stor*”. I tillegg må slike atferdsreglene stadfestes av fylkesmannen og utformes som forskrifter.

På denne bakgrunn er det viktig at en kommun selv kan fastsette forbud mot overnatting på parkeringsplasser og badestrender og lignende områder, og at forbud kan fastsettes uten at kommunen må utarbeide atferdsregler/forskrifter etter § 15 med etterfølgende stadfestelse av fylkesmann.

6. Sjikanøse stengsler

Det er hensiktsmessig at frilufslovens § 13 om ulovlige stengsler og skilt ikke kun retter seg mot ferdsel og bading. En ulempe med den opplisting som følger av lovforslaget er at enkelte deler av allemannsretten fremdeles er utelatt, f eks retten til overnatting eller å dra i land båt på land for kortere tid. Tilsvarende problemstilling melder seg i forhold til den opplisting som er gjort i ny § 40 tredje ledd.

Det bør derfor vurderes om ikke lovforslaget skal gis en mer generell form ved at lovteksten i stedet for angir at stengsler (og skilt) ikke må *vanskeliggjøre utøvelsen av de rettigheter allmennheten har etter frilufsloven, herunder rett til ferdsel, opphold, bading eller høsting*.

7. Forholdet til annen lovgivning

Forslaget til endring av § 19 er hensiktsmessig og pedagogisk viktig. At allemannsretten kan være begrenset i øvrig lovgivning, følger naturlig nok også av gjeldende frilufslov.

Den praktiske utfordringer ligger i at det for den alminnelige borger er vanskelig å ha oversikt over hvilke begrensninger slik øvrig lovgivning fastsetter. Allmennheten og grunneierne har strengt tatt en stor nok utfordring ved å ha oversikt over innholdet i frilufsloven. Det bør derfor vurderes om det i § 19 skal vises til hvilke begrensninger som gjelder, eventuelt i form av noter til bestemmelsenn.

8. Forskrifter

For de materielle delene av frilufsloven er vi generelt skeptisk til at loven suppleres med forskrifter. Frilufsloven inneholder allerede i dag i dag en rekke skjønnsmessige vurderingstemaer som i praksis ofte volder vanskeligheter når loven skal anvendes f eks i hvilke tilfeller rasting i utmark i strandsonen vil være til utilbørlig ulempe for grunneier.

På denne bakgrunn er vi skeptisk til at varsomhetsbestemmelser om ferdsel/opphold i plantefelt skal angis i forskrift. Den alminnelige turgåer vil uansett ikke ha disse forskriftene tilgjengelig når vedkommende beveger seg i et plantefelt. Dersom varsomhetsbestemmelsene må gis en omfattende utforming og detaljeringsgrad, kan det stilles spørsmål ved om allmennheten faktisk vil evne å følge disse. I så fall kan dette (som angitt i punkt 2) tilsa at det ikke innføres ferdsel i plantefelt.

9. Retten til inngrepsløyve etter § 35

Merking av turstier og – løyper er en samfunnsmessig viktig oppgave som i vesentlig grad utføres av frivillige organisasjoner. Enkle turstier og skiløyper i utmark krever ingen terrenginngrep og vil vanligvis ikke være til ulempe for grunneier. Kommunen er enig med departementet i at § 35 endres slik at kommunen får inngrepsløyve og at det blir enklere å gjennomføre slike prosjekter. Imidlertid bør det gå klart fram av lovteksten at det fortsatt skal innhentes tillatelse fra grunneier og føres forhandlinger. Et inngrepsløyve er bare nødvendig dersom en grunneier uten saklig grunn nekter å gi sitt samtykke.

10. Tvangsmulkt

At kommunene får rett til å ilegge tvangsmulkt etter ny § 40 tredje ledd, er positivt og vil kunne bidra til at ulovlige stengsler raskere og enklere blir fjernet.

For at tvangsmulkten skal kunne gjennomføres, bør lovbestemmelsen angi at mulkten er tvangsgrunnlag for utlegg, jf tvangsfullbyrdelsesloven § 7-2 bokstav e, samt tilsvarende bestemmelse i plan- og bygningsloven § 116 a. Det bør også angis at tvangsmulkten tilfaller kommunen.

I lovforslaget er det angitt i § 24 andre ledd at forvaltningslovens regler om enkeltvedtak bl a får anvendelse for saker etter § 40 første og annet ledd om hhv stansing og fjerning av byggverk/stengsler. Vi antar at også et vedtak om tvangsmulkt bør være et enkeltvedtak og at frilufsloven § 24 andre ledd derfor også bør vise til § 40 tredje ledd.

11. Privat eiendomsrett

Det bes om at grunneier og den private eiendomsretten hensyntas i eventuelle endrede bestemmelser i frilufsloven.

Med vennlig hilsen

Tuss Benum

Konst. rådmann

Per Ivar Finne

Spesialrådgiver